

هفتاد و دومین جشنواره آبیان

لبخند آبی

جهد ۳ساله در یک استان محروم به ثمر نشست پایان بی آبی در ۹۹۱روستای سیستان و بلوچستان

گزارش	گروه ایرانشهر
مسئولان مسئول	

نقطه شروع جهاد آبرسانی اینجا بود؛ پهناورترین استان ایران و در جنوب‌شرقی آن و در همسایگی دریای عمان. استانی که چندسالی بود خشکسالی را پشت سر می‌گذاشت و دریاچه هامون و چاه‌نیمه‌ها هم با کمبود بارندگی و اختصاص نیافتن حقایبه هیرمند، در آن جانی نداشتند. آذر ۱۴۰۰ بود که میثم جعفرزاده، مشاور وقت وزیر نیرو و رئیس مرکز جهاد آبرسانی وزارت نیرو از آبرسانی به ۱۰هزار روستا در کشور با کمک قرارگاه جهادی امام‌حسن(ع) در یک‌بازه زمانی ۳ساله خبر داد. ۲ماه بعد یعنی دوشنبه، ۱۸بهمن ۱۴۰۰ با دستور رئیس‌جمهور وقت، شهید سیدابراهیم رئیسی عملیات

شروع طرح	
شاخص بهره‌مندی جمعیت روستایی سیستان و بلوچستان در زمان شروع طرح جهاد آبرسانی ۷۱/۶۵درصد بود که اعلام شد با بهره‌برداری از طرح محرومیت‌زدایی وزارت نیرو، این شاخص با حدود ۱۲درصد افزایش به ۸۳/۵درصد خواهد رسید.	
نماینده مجری طرح جهاد آبرسانی وزارت نیرو در سیستان و بلوچستان در توضیح این عملیات و شروع آن از سال ۱۴۰۰ که همشهری می‌گوید: طرح جهاد آبرسانی به روستاهای سیستان و بلوچستان در ۲۱بخش تعریف شد؛ بخش اول ۱۷۵۱روستا در قالب طرح محرومیت‌زدایی و با مشارکت قرارگاه جهادی امام‌حسن(ع)، ۲۵۰روستا با مشارکت خیران وزارت نیرو و ۲۳۵۱روستا در قالب طرح‌های ملی، استانی و ردیف‌های اعتباری متفرقه که جمع این آمار به ۲۳۵۱روستا می‌رسد. مصطفی سیاسی‌سر توضیح کامل‌تری درباره مشکلات آب روستاهای سیستان و بلوچستان می‌دهد و می‌افزاید: سیستان و بلوچستان ۵۹۴روستا دارد که البته این آمار مربوط به روستاهای دارای کد روستایی است و تعدادی هم روستای بدون کد داریم. از این عدد کلی ۲هزار روستا فاقد تاسیسات آبرسانی یا دارای تاسیسات فرسوده هستند که از جمع آنها ۹۰۰روستا به‌صورت سیار آبرسانی می‌شوند. در مجموع هیچ روستایی در استان وجود ندارد که وضعیت آبرسانی آن بررسی نشده باشد. ۲۳۵۱روستایی که در قالب جهاد آبرسانی تعریف شده‌اند، روستاهای فاقد تاسیسات یا دارای تنش آبی بوده‌اند که بیشترین مشکل را داشته‌اند و هدف‌گذاری ما در ۲طرح اعلام‌شده بود.	

۳ سال بعد	
۳سال از شروع جهاد آبرسانی در سیستان و بلوچستان می‌گذرد. پس از ۳سال مدبرعامل شرکت آب و فاضلاب سیستان و بلوچستان با بیان اینکه از جمع ۲۳۵۱روستای مشمول جهاد آبرسانی تاکنون ۲۵۵روستا از شبکه آب جدید بهره‌مند شده‌اند به همشهری می‌گوید: شاخص بهره‌مندی از آب آشامیدنی روستایی در حال حاضر با افزایش نسبی به ۷۲/۹درصد رسیده است و با آبرسانی به این تعداد روستا، ۱۴۸هزار نفر از آب آشامیدنی بهره‌مند شده‌اند. علیرضا قاسمی البته از رفع تنش آبی ۲۶روستای خارج از جهاد آبرسانی هم خبر می‌دهد و می‌افزاید: رفع تنش آبی این روستاها با اقداماتی از جمله اجرای خط انتقال جدید، حفرو تجهیز چاه جدید، کف‌شکنی و لایروبی چاه‌های موجود، اصلاح و توسعه شبکه توزیع روستایی و نصب ترانس و ارتقای سیستم پمپاژ آب انجام شده است. به گفته او، در حال حاضر ۵۱شهر و ۲۳۴۰روستا معادل ۹۰درصد جمعیت سیستان و بلوچستان زیر پوشش خدمات آبرسانی قرار دارند و طی ۳سال گذشته برای ارتقای شاخص‌ها، حفظ وضعیت موجود و اصلاح و توسعه شبکه‌ها و اجرای طرح‌های اضطراری شهری و روستایی، ۲۳۸۴کیلومتر لوله‌گذاری خطوط انتقال و شبکه توزیع اجرا شده است.	

پیگیری برای تأمین منابع	
خشکسالی، فقر منابع آبی، برداشت‌های بی‌رویه از منابع زیرزمینی و هزینه‌های هنگفت تأمین، نگهداری و توزیع آب از معضلاتی است که مدبرعامل شرکت آب و فاضلاب سیستان و بلوچستان در حوزه آبرسانی این استان برمی‌شمرد. علیرضا قاسمی تأکید می‌کند که اجرای پروژه‌ها به دلیل پراکندگی و طولانی بودن مسیرهای انتقال آب ۲/۵برابر متوسط کشوری است. به گفته او، بیش از ۴۰درصد اعتبارات در بخش روستایی هزینه می‌شود، اما به‌دلیل بعد مسافت خدمات‌رسانی بسیار سخت است. نماینده مجری طرح جهاد آبرسانی وزارت نیرو در سیستان و بلوچستان هم به موضوع اعتبار اشاره می‌کند، اما از جنبه دیگری و توضیح می‌دهد: سیستان و بلوچستان در جهاد آبرسانی قرار داد بزرگی امضا کرد، اما ردیف‌های اعتباری که برای استان پیش‌بینی می‌شود متناسب با این قرار داد و عملیات‌های در حال اجرا نیست و همین موجب شده است که عملیات آبرسانی در برخی مناطق متوقف شود. مصطفی سیاسی‌سر بیان اینکه مشکل اعتباری به‌ویژه از سال گذشته مطرح شده است، تأکید می‌کند؛ ما پیشنهادهایی را به ستاد توسعه استان داده‌ایم و همچنین استنادار و وزیر نیرو و مدیران سطح بالا پیگیر هستند که منابع لازم را تأمین کنند تا استان بتواند طبق هدف‌گذاری برای رفع تنش آبی گام بردارد. همان‌طور که مدبرعامل شرکت آب و فاضلاب سیستان و بلوچستان اشاره کرده بود وی نیز مهم‌ترین نکته را هزینه‌های بالای آبرسانی به روستاها می‌داند و می‌گوید: ما نمی‌توانیم برای روستاها سرماه‌گذار بیاییم و اکثر آبرسانی این مناطق از منابع دولتی انجام می‌شود و همان‌طور که گفتیم منابع دولتی به تناسب پروژه پیش‌بینی نشده است. همه این روستاها در سند توسعه مطالعات لازم را دارند و منابع یا مدار برایشان پیش‌بینی شده است و در صورت وجود اعتبار، آبرسانی به آنها با سرعت پیش می‌رود.	

درخواست از رئیس‌جمهور

کمبود اعتبار مهم‌ترین مانع آبرسانی به روستاهای سیستان و بلوچستان است، اما با همه این مشکلات پیشرفت جهاد آبرسانی طی ۳سال گذشته ۲۰درصد بوده است. این را مصطفی سیاسی‌سر، نماینده مجری طرح جهاد آبرسانی وزارت نیرو در سیستان و بلوچستان اعلام می‌کند و می‌گوید: تاکنون کل طرح حدود ۱۳۰۰میلیارد تومان اعتبار داشته است، اما همین حالا ۲۰۰میلیارد مطالبات معوقه پیمانکاران و قرارگاه را داریم. امسال ۲۵۰میلیارد تومان برای این طرح‌ها پیش‌بینی شده که بسیار جزئی است. دبیر مجمع نمایندگان سیستان و بلوچستان هم در پاسخ به این دغدغه‌ها افزایش اعتبار برای طرح آبرسانی به روستاهای استان را موضوع مهم استان می‌داند و به همشهری می‌گوید: نخستین سفر رئیس‌جمهوری به‌زودی به سیستان و بلوچستان انجام می‌شود و حتماً افزایش اعتبار برای طرح آبرسانی به روستاها در اولویت خواهد بود. از رئیس‌جمهوری می‌خواهیم برای افزایش اعتبار این طرح منابعی را مشخص کند. محمدنور دهانی می‌افزاید: در آخرین دیدار با کارشناسان و مسئولان شرکت آب و فاضلاب موضوع انتقال آب از سد سراوان برای آبرسانی به روستاها مطرح کردیم، با وجود این، افزایش اعتبار طرح جهاد آبرسانی برای ما در اولویت است.

مکت

بزرگ‌ترین آب‌شیرین‌کن فراساحلی

یکی از ویژگی‌های طرح‌های آبرسانی در سیستان و بلوچستان

جانب بودن آنها بود؛ از جمله بزرگ‌ترین آب‌شیرین‌کن فراساحلی که با اعتبار ۵۵۰میلیارد تومان برای تأمین پایدار آب شرب مردم منطقه سیستان و شهر زاهدان افتتاح شد. ظرفیت این آب‌شیرین‌کن فراساحلی ۱۰۰هزار مترمکعب در شبانه‌روز است که از ۷۳حلقه چاه، ۹۵کیلومتر خطوط انتقال آب و ۱۱۰کیلومتر خط برق تأمین می‌شود.

در این زمان، ۴ پروژه طرح تأمین آب زاهدان و سیستان از سه‌راهی دشتک به‌منظور رفع مشکل تأمین آب شرب این مناطق، آبرسانی و رفع تنش آبی از ۷۵روستا در قالب جهاد آبرسانی و تصفیه‌خانه مجتمع و روستایی تلنگ، ۳۱۵روستایی تلنگ، پلان و پیرسپهراب، ایستگاه پمپاژ فاضلاب شهرهای چابهار و کنارک و توسعه شبکه فاضلاب به بهره‌برداری رسید.

یادداشت

تنش آبی به حداقل می‌رسد

ادامه از صفحه اول روستاهای استان در قالب

آبرسانی به ۱۷۵۱روستا قراردادی منعقد شد که تقریباً بزرگ‌ترین طرح آبرسانی به روستاها در کشور است؛ چنان‌که تقریباً ۲۵درصد قرار داد کل کشور برای آبرسانی به سیستان و بلوچستان اختصاص دارد و این نشان می‌دهد که دولت نگاه ویژه‌ای به استان ما دارد. طرح آبرسانی به مناطق مختلف استان در حال انجام است و اگر تأمین منابع شود، امیدوار هستیم طی ۳،۲سال آینده وضعیت آب شرب استان به حد مطلوب یعنی میانگین کشوری برسد. البته در بخش شش‌ری همین حالا ۹۸/۶درصد جمعیت بهره‌مند هستند و تحت پوشش ما قرار دارند. همچنین در بخش روستایی تقریباً ۷۲/۵درصد تحت پوشش طرح آبرسانی قرار گرفته‌اند. تلاش ما این است که تنش آبی را در آینده‌ای نزدیک به حداقل برسانیم.

آب

منابع تأمین آب

سیستان و بلوچستان به وسعت ۷۲۶۰۱۸ کیلومتر مربع بیش از ۳،۵میلیون نفر جمعیت دارد درحالی‌که بارش متوسط آن حدود ۱۰۰ میلی‌متر است که ۴۰درصد میانگین کشوری محسوب می‌شود. بارش میانگین کشور هم در حدود یک سوم میانگین جهانی است. حدود ۹۱میلیون مترمکعب آب آشامیدنی و بهداشتی در سیستان و بلوچستان از منابع آب زیرزمینی تأمین می‌شود.

منابع پایدار آبی در جنوب استان

در جنوب استان باید به سراغ منابع پایدار برویم. سدها از جمله منابع پایدار آبی هستند که در جنوب استان شامل ۳سد می‌شود؛ کهپر، پیشین و خیرآباد.

تأمین آب در شمال استان

در مناطق شمالی استان، مانند زاهدان و سیستان منابع آب شامل آب زیرزمینی و چاه نیمه‌هاست و تأمین آب با این منابع انجام می‌شود. سیستان به تک منبع آب دریافتی از محل حقایبه هیرمند متکی بود که در چاه‌نیمه‌ها ذخیره می‌شد.

این تک منبعی پایان یافته و منابع متعددی برای تأمین آب در نظر گرفته شده‌است در نگاه کلی شمال سیستان و بلوچستان وابسته به منابع آب سطحی و رودخانه هیرمند است.

مرکز استان و چاه‌ها

در مناطق مرکزی استان بیشتر منابع آبی از چاه‌ها و آب‌های زیرزمینی تأمین می‌شود که از ظرفیت بسیار پایینی برخوردار است. ناگفته‌نماند که منابع آبی مناطق کوهستانی استان نیز در دست مطالعه است تا راهی باشد برای عبور از بحران تنش آبی در استان.

اقلیم

۵۰سال خشکسالی

سیستان و بلوچستان دهه‌هاست با خشکسالی مواجه شده، به گفته مدیرکل هواشناسی سیستان و بلوچستان، این استان از سال ۱۳۷۷ وارد فاز خشکسالی شده است.

محسن حیدری به همشهری می‌گوید: البته به ندرت ترسالی هم داشته‌ایم، ولی میزان بارش‌ها در ۵۰سال گذشته ۳۵میلی‌متر کاهش پیدا کرده است. او توضیح می‌دهد: سالی که در سیستان و بلوچستان ترسالی بود، میزان بارش سالانه استان نسبت به ۱۰۰میلی‌متر در سال ۱۴۰۲افزایش چشمگیری داشت. البته بارش‌های سال گذشته، بارش‌های واقع شده، بنابراین آب که هامون جاز موریان واقع شده، بنابراین آب حاصل از بارش‌ها به این نقاط سرازیر می‌شود و آبخوان‌ها به خوبی تغذیه نمی‌شود.

در منطقه سیستان حدود ۲هزار کیلومتر خط انتقال از سیستان به بلوچستان با کاهش میزان بارندگی، دمای هوا نیز روند افزایشی پیدا کرده تا وضعیت خشکسالی را در این استان تشدید کند. او می‌گوید: «دمای هوا در ۵۰سال گذشته ۲/۱درجه افزایش پیدا کرده است یعنی با توجه به میزان بارش‌ها و افزایش دما، استان هر ساله بیشتر به سمت خشکی رفته. به موازات آن، تعداد روزهای گردوغبار و وزش باد هم در استان بیشتر شده است.»

عکس همشهری | احمد سیدابوزر